

HET VERHAAL VAN
VLAANDEREN

DE GESCHIEDENIS VAN DE
PREHISTORIE TOT NU

HET VERHAAL VAN
VLAANDEREN

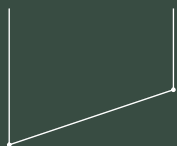
DE GESCHIEDENIS VAN DE
PREHISTORIE TOT NU

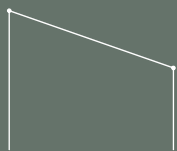

INHOUD

Inleiding	8
1 De prehistorie (ca. 38.000-58 v.Chr.)	15
2 De Romeinen (58 v.Chr. - 476)	35
3 De duistere middeleeuwen (476-1050)	61
4 Het ontstaan van de steden (1050-1300)	83
5 De Bourgondische tijd (1300-1500)	105
6 De Spaanse tijd (1500-1650)	131
7 Het ontstaan van België (1650-1830)	151
8 De industriële revolutie en de belle époque (1830-1913)	179
9 De Eerste Wereldoorlog en het interbellum (1914-1940)	203
10 De Tweede Wereldoorlog en de hedendaagse tijd (vanaf 1940)	225
In het spoor van <i>Het verhaal van Vlaanderen</i>	246
Illustratieverantwoording	253

INLEIDING

HET VERLEDEN IS EEN PUZZEL

Vlaanderen is een lap grond van nog geen 14.000 vierkante kilometer. Vandaag leven, wonen en werken er zo'n 6,5 miljoen mensen. Dit is het verhaal van wat er zich op dat stukje grond door de eeuwen heen heeft afgespeeld. Wie waren de mensen die er rondliepen? Hoe leefden ze? Hoe werkten ze? Wat dreef hen in hun dagelijks bestaan? Hoe komt het dat sommigen van hen het verleden ingrijpend hebben bepaald?

Het zou van een groot gevoel voor romantiek getuigen om als antwoord op die vragen een verhaal te schetsen van een regio die opdoemt uit de nevelen des tijds en waarvan de bevolking een welomlijnde lotsbeschikking heeft in de geschiedenis. Het verleden is veel complexer dan dat. Dingen gebeuren vaak door toeval, door een samenloop van omstandigheden waarop mensen die met die omstandigheden geconfronteerd worden een antwoord proberen te bieden. Geschiedenis lijkt soms ver weg en iets van lang geleden. Maar het gaat wel over dingen die ons tot op de dag van vandaag beïnvloeden. De inzichten over het verleden veranderen daarbij voortdurend. Het is vooral een puzzel waarvan we slechts een paar puzzelstukjes in ons bezit hebben. Zonder een duidelijke afbeelding op de puzzeldoos proberen we het beeld van het verleden te reconstrueren. We beseffen heel goed dat we een groot aantal puzzelstukjes missen. Het beeld dat we vormen met de informatie die we hebben, is daarom altijd onvolledig. Met dat besef in het achterhoofd proberen we hier het verhaal van Vlaanderen te vertellen.

VLAANDEREN IS VLAANDEREN NIET

Wanneer we over Vlaanderen spreken, dan duiden we daarmee het Nederlandssprekende gewest van België aan, inclusief de hoofdstad Brussel. De inwoners behoren tot de Vlaamse Gemeenschap en noemen we Vlamingen. Maar dat is hoe we vandaag naar onze streken kijken. ‘Vlaanderen’ was eeuwenlang de benaming voor een graafschap dat ontstond in de middeleeuwen. Het gebied van dat graafschap viel ongeveer samen met de huidige provincies Oost- en West-Vlaanderen, plus het Nederlandse Zeeuws-Vlaanderen en de Noord-Franse streek die men Frans-Vlaanderen noemt. Vanaf de late middeleeuwen werden de begrippen ‘Flanders’, ‘Flandre’ enzovoort gebruikt om de hele regio die men de Nederlanden noemt aan te duiden. Het graafschap Vlaanderen was het belangrijkste vorstendom in het kluwen van de Lage Landen en de dominantie van het graafschap viel op in het buitenland. Het graafschap zou in de loop van de geschiedenis deel uitmaken van de Bourgondische, de Habsburgse, de Spaanse en de Oostenrijkse Nederlanden. Het begrip ‘België’ kent pas vanaf de late achttiende eeuw zijn echte doorbraak. Het huidige Vlaanderen omvat veel meer en ook minder dan het middeleeuwse graafschap. De Nederlandse en de Franse gebieden behoren niet meer tot het Vlaamse Gewest. Het oude hertogdom Brabant en het Land van Loon dragen vandaag dan weer wel de sticker ‘Vlaanderen’. Dat Land van Loon valt nagenoeg samen met het moderne Limburg, dat dan weer niet samenvalt met het middeleeuwse graafschap Limburg. Over de heerlijkheid Mechelen, die deel uitmaakte van het prinsbisdom Luik, is dan nog niets gezegd. We zeiden toch al dat de Lage Landen, onze gewesten of de Nederlanden een kluwen vormden?

TOM WAES

VERHALEN OVER MENSEN

Ik was heel erg blij toen ze me vroegen voor *Het verhaal van Vlaanderen*, omdat ik al heel mijn leven ongelofelijk geboeid ben door geschiedenis. Op school was het een van mijn favoriete vakken. Ik was, zoals veel jongens wellicht, vooral geïntrigeerd door de verhalen van ridders. Al kon een goede leerkracht mij ook wel warm maken voor de andere periodes. Zolang het maar verhalen waren. Data's en schema's vanbuiten leren, dat was niks voor mij.

Die verhalen zijn ook de kracht van deze reeks én van dit boek. De geschiedenis krijgt een gezicht en wordt zo weer tot leven geroepen. Historische figuren worden echte mensen waar je mee kunt meeleven. Ze krijgen een extra dimensie.

Ik zag de hertog van Alva bijvoorbeeld altijd als een verschrikkelijke boeman. Uiteraard heeft hij vreselijke dingen gedaan, maar ik heb hem ook leren kennen als een oude man, die tegen zijn zin in Vlaanderen moet blijven, niet tegen ons vochtige klimaat kan en aan jicht lijdt.

Dát vind ik interessant. En in het verzamelen van die verhalen heeft de redactie enorm veel moeite en tijd gestoken. Ze hebben met honderden experts gesproken: archeologen, historici, heemkundige kringen, onderzoekers... om daar de interessantste verhalen uit te pikken en verder uit te werken.

Om de volledige geschiedenis van Vlaanderen te vertellen, zou dit boek tien keer zo dik moeten zijn, maar wat je nu in je handen hebt, geeft toch al een beknopt overzicht van de prehistorie tot nu.

Uitgave bij de reeks *Het verhaal van Vlaanderen*

© 2022 Manteau | Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk december 2022

Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk: Katrien Van De Steene / Whitespray

Tekst- en beeldredactie: Harry De Paepe en Lien Lauwaert

Setfotografie: Illias Teirlinck

Met dank aan Tom Waes en de volledige *Het verhaal van Vlaanderen*-ploeg

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnames of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degene die desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, kan zich alsnog tot de uitgever wenden.

ISBN 978 90 223 3919 0

NUR 680

D/2022/0034/265